

UN APĂRĂTOR AL FRUNTARIILOR DE EST ALE ROMÂNISMULUI

La acest sfârșit de Florar 2008, în urbea noastră, s-a produs un eveniment cultural de zile mari: lansarea volumului de publicistică *Și totuși, limba română* de Vlad Pohilă. O carte prilejuită și de o frumoasă aniversare a colegului nostru – un apreciat lingvist, traducător, publicist, redactor, cu adevărat un om de seamă al cărții, al limbii și al culturii românești.

Vlad Pohilă nu a mai editat vreo carte de circa 10 ani, motivele fiind modestia ce îl caracterizează, poate și simțul excesiv al măsurii, exigența deosebită față de calitatea scrisului, dar și problemele de ordin financiar. Apariția acestei prețioase și rare tipărituri i-o datorăm atât inimoasei directoare a Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”, dna conf. univ. dr. Lidia Kulikovski, cât și colegilor și prietenilor săi: Genoveva Scobioală, conf. univ. dr. Vasile Șoimaru, familiei inginerului Paul Bibicu și dr. Alexandra Bibicu.

O primă surpriză ce își așteaptă cititorul o constituie *Prefața*, scrisă cu multă căldură de marele împătimit al verbului românesc, poetul Grigore Vieru, care mărturisește că îi este drag Vlad Pohilă pentru integritatea sa morală în toate sferile de activitate, „pentru că aparține cu toată ființa vieții naționale”, „pentru demnitatea sa de român”, „pentru concretele și hotărâtele sale acțiuni întru apărarea Limbii Române pe tragicul pământ dintre Nistru și Prut”.

Finis coronat opus – sfârșitul încununează opera, spuneau strămoșii noștri romani. Mi-am amintit de această maximă latină citind *Postfața* volumului recenzat, semnată de dna Lidia Kulikovski. Într-o manieră marcată de o emoționantă spontaneitate, autoarea postfeței notează că „Vlad Pohilă poartă o povară ceva mai mare decât el – grija limbii române”. Cu adevărat, colegul nostru poartă, ani la rândul deja, o povară ce nu revine oricui, ea fiind ca o rugăciune, ca un crez divin, care îl inspiră, îl face să strălucească

în cuvânt, îl face, vorba lui, un om liber și fericit în libertatea de a scrie și a gândi. În sfârșit, o povară fără de care Vlad Pohilă nu ar mai fi Vlad Pohilă.

Fiind prin excelență omul neahtiat de averi, Vlad este, totuși, unul dintre cei mai bogați contemporani de-ai noștri. Cum am scris și cu altă ocazie, el este un milionar... Numai că, spre deosebire de milionarii parveniți peste noapte, prin bani spălați sau furați de la părinții noștri, milioanele lui Vlad se constituie din comori spirituale, din mii de scrieri, prelegeri și pledoarii, pe care ni le oferă tenace, asiduu, generos – pentru cultura noastră, pentru menținerea vie a făcliei românismului în Basarabia. Și iată că, recent, a devenit posibilă adunarea și tipărirea, într-un volum aparte, solid și frumos, a unei părți din scrierile sale. Participanții la evenimentul de lansare din 30 mai a.c. au rămas impresionați de felul cum autorul dona, fericit, exemplare ale noii sale cărți. E la mijloc sufletul generos al autorului, dar și generozitatea BM „B.P. Hasdeu”, al cărei angajat este și Vlad Pohilă, în calitate de redactor-șef al revistei de cultură *BiblioPolis*. A dăruit cu dedicație cartea *Și totuși, limba română* și Bibliotecii din Vadul lui Vodă pentru copii, dar și subsemnatei, fapt pentru care îi mulțumim din suflet.

Prin această culegere de impresionate articole, eseuri, prefețe, recenzii, alte pledoarii pentru limbă și istorie, cu certitudine, cititorul de rând, dar și cel erudit, noi toți împreună, ne-am ales cu o carte de căpătâi, de referință, grație căreia te poți iniția în subiecte majore ca: *Limba Română*, Eminescu, file din istoria Neamului românesc, locuri scumpe sufletului din patria noastră istorică, eternă, personalități marcante și, nu în ultimul rând – dragostea de carte, pasiunea pentru cultura națională și cea universală. Acestea ar fi subiectele principale tratate în cele șapte compartimente ale cărții, deși, trebuie să menționăm că multe teme au diverse ramificații, întrepătrunderi, trimiteri la alte motive, astfel încât avem în față un șir caleidoscopic de scrieri, care ne poartă pe captivante și impresionante cărări ale sufletului și intelectului uman.

Răsfoiesc iarăși și iarăși capitolul *Ce mit frumos, dragostea de carte* și descopăr multe gânduri sclipitoare, ca niște rânduri din vechi cazanii. „Cartea, această minunată creație a geniului uman, este, indiscutabil, mai întâi de toate, o lucrare a Spiritului Divin”. „Să nu trecem pe lângă cărți ca pe lângă oricare alte lucruri fru-

moase – să ne aplecăm mai des și mai atent privirile asupra lor; să ne ferim de întuneric, dându-ne mai aproape de lumină”. Sau: „Calitatea și necesitatea cititului (pe lângă aceste două direcții, celelalte – criza de timp, prețurile exorbitante ale cărților, concurența Internetului – pur și simplu pălesc), respectiv, a tipăriturilor, dictează și vor mai dicta încă mult timp în societatea noastră și, probabil, în lumea toată”. Pe urmele marilor noștri înaintași, nu știu, dintre contemporanii noștri, cine să fi scris, pe această temă, atât de frumos și de inspirat, ca Vlad Pohilă!

Cărțile trebuie să fie oglinzile de aur ale realității, spunea Mihai Eminescu. Pentru Vlad Pohilă, noua sa carte este nu numai o oglindă a sufletului său, cum o mărturisește undeva. E chiar o parte a vieții sale de angajat în lupta de apărare a limbii, istoriei, a altor valori naționale. Cunoscut și apreciat pentru scrisul său, unde este irepetabil și inconfundabil, colegul de generație, bunul și dragul nostru prieten, se arată ca un remarcabil învățător (iar unii îi spun: profesor, și chiar academician!) în materie de limba română. S-a impus prin primul îndrumar despre cum *Să citim, să scriem cu litere latine* (1989), apoi prin *Grafia latină pentru toți* (1990) și alte cărți de cultivare și ocrotire a limbii materne, aici, în condițiile specifice, deosebit de vitrege ale Basarabiei răpite, ocupate de străinii haini de la Răsărit. A fost unul dintre editorii primelor numere ale revistei *Glasul* – prima în grafie latină la Chișinău – tipărite în primăvara-vara lui 1989 în Țările Baltice (la Riga și la Vilnius), după 50 de ani de interdicție a „crinilor Latinienei”. La Radio Moldova, a avut numeroase emisiuni-prelegeri de cultivare a limbii române. A continuat să scrie pe această temă și fiind redactor-șef la faimosul habdomadar de altădată *Mesagerul*, apoi la revista *Limba Română*, la ziare de mare tiraj ca *Timpu*, *Literatura și Arta*, *Flux* etc. Tocmai de aceea Vlad Pohilă este în drept, este cel mai motivat să ne spună tranșant, dar răsunător, adevărul despre frumusețea și bogăția limbii materne, ajunsă în Basarabia roșie ca „o frunză în bătaia vântoaielor, ca o căprioară sub bătaia puștii”. Iar șovinilor de toată mâna, carieriştilor, oportuniştilor locali, mancurşilor, analfabeţilor cu titluri și grade științifice, care pun din nou sub cuțit limba noastră, inclusiv denumirea ei, el le vorbește fără a lăsa loc pentru replică, căci *adevărul istoric nu poate fi pus la îndoială*.

Astfel, autorul constată că „politicienii de la Chișinău, care pun cu atâta râvnă problema denumirii limbii noastre – alta decât cea română – desigur că ei o fac din rațiuni politicienești, ideologice”, din egoism, de dragul carierei, pentru comoditatea lor personală. Pentru menținerea acestei confuzii convenabile lor, ideologii stângiști de la Chișinău fac trimitere „la popor” – chipurile, „mulțimea”, „oamenii de rând” („proletarii revoluționari și țărănimea progresistă”!) trebuie să decidă cum se numește limba oficială a Republicii Moldova. Însă acești bravi discipoli ai școlii de partid a „tătucului Stalin” se fac a uita că tocmai regimul lor, comunist, de ocupație, a interzis limba și literatura română, istoria națională, pedepsindu-i crunt și nimicindu-i pe cei care se ridicau la apărarea acestor valori perene. „Această problemă, concluzionează Vlad Pohilă, poate fi soluționată numai de cercurile savante, intelectuale și culturale, în frunte cu Academia de Științe, care de altfel, și-au spus de mult, în 1994, opțiunea: numele corect al limbii scrise și vorbite în Republica Moldova este limba română”.

De aceea, convingerea lui Vlad Pohilă este univocă: „Și totuși, Limba Română!” Aici, la noi, ea trebuie să fie mereu în capul mesei, și numai atunci ea, Limba Română, va birui în acest spațiu al multor nenorociri și înfrângeri. Această convingere, care consună, peste circa 150 de ani, cu celebra spusă a lui Eminescu: „Suntem români și punctum!” – vine să-i încurajeze pe oamenii de bună credință și să-i pună pe gânduri serioase pe cei rătăciți, pe falsificatori, pseudocercetători, bâlbâiți... De altfel, încă în 1994, într-un foarte emoționant articol, *Recviem pentru „Deșteaptă-te, române!...”*, scris după ce agrarienii au eliminat Imnul Național și de Stat, Vlad Pohilă făcea apel la conștiința intelectualilor, scriitorilor, ziariștilor, profesorilor, politicienilor onești, tuturor patrioților, atenționându-ne: „Dacă ne mai debarasăm și de Tricolor (și acesta, ca și imnul, „al altui stat”?! Și de glotonimul Limba Română? Și de etnonimul români (din Republica Moldova)? Și dacă se mai legalizează rusa drept a doua (de fapt, prima) limbă de stat (oficială) în Republica Moldova? Atunci răul va pogorî definitiv pe chinutul pământ al Basarabiei ciopârțite, dar, posibil, reunită cu Transnistria (dacă va dori Igor Smirnov, firește)!”.

Aceste rânduri îmi amintesc de cutremurătoarele versuri ale poetului basarabean Alexe Mateevici, care ne-a lăsat ca moște-

nire, odată cu *Limba Noastră*, și poezia-testament *Basarabeni*, în care poetul, preot și profet accentua necesitatea ca noi să nu pierdem nimic din valorile strămoșești, ci, dimpotrivă, să căutăm noi și puternice repere pentru continuitatea noastră.

Într-o dedicație din cartea recenzată, autorul nota că acest volum se vrea o oglindă a sufletului său, „poate chiar a sufletelor noastre de români de la fruntarii, care trebuie apărate cumva...” O vom spune fără exagerare că *Și totuși, limba română* este oglinda curată a sufletului unui apărător, temerar, intransigent și foarte bine pregătit, al fruntariilor de est ale românismului, care se numește Vlad Pohilă.

O caracteristică definitorie a personalității, respectiv, a scrișului lui Vlad Pohilă e că, iubindu-și fierbinte limba maternă, istoria și cultura națională, el nu este un închistat, lui îi ajunge pasiune și pentru a studia și a ne prezenta documentat, elegant și pitoresc, realizările culturale ale altor națiuni. De acest adevăr se poate convinge oricine va citi compartimentul *Poipoare, destine, culturi*, precum și multe eseuri din compartimentul consacrat unor personalități redutabile, sau în cel dedicat cărții, lecturii, bibliotecilor. Ca o colegă de breaslă ce-i sunt, și care a lucrat mulți ani în preajma lui Vlad, pot confirma că el a scris zeci de articole, eseuri, tablete cu tematică ce s-ar numi acum *multiculturalitate*.

Îi dorim să mai editeze și alte cărți, și într-un volum aparte (sau chiar în două-trei!), care ar fi de un mare folos tinerilor ce se doresc cetățeni ai Europei, cetățeni ai unei lumi noi, mai democratice și mai umane.

...Tot lecturez cartea lui Vlad, „călătorind prin gânduri, suflete și frumusețe”, cu o varietate de atâtea teme – lingvistică, istorie, literatură, note de călătorie, publicistică, memorii, portrete. Abordate cu atâta profunzime, cu o informație foarte bogată, în perfectă cunoștință de cauză, cu certitudine, nu am exagera dacă am spune că în Basarabia de la răsăpântia secolelor XX-XXI, în materie de eseu, lingvistică și publicistică, avem parte de discipoli vrednici ai pașoptiștilor și ai marilor clasici ce i-au urmat. Iar un discipol ce trebuie nominalizat printre primii este autorul volumului numit extrem de semnificativ: *Și totuși, limba română!*

Tamara GORINCIOI